

פרק מ אך כל זמן שלא חזר ולמד דבר זה לשמה אין לימודו עולה אפי' בי"ס

המאירות בעולם היצירה והעשייה כי הספירות הן בחי' אלהות ובהן מתלבש ומתייחד אור א"ס ב"ה ממש ובלא דחילו ורחימו לא יכלא לסלקא ולמיקם קדם ה' כמ"ש בתיקונים רק לימודו עולה להיכלות ומדורין שהן חיצוניות העולמות שבהן עומדים המלאכים וכמ"ש הרח"ו ז"ל בשער הנבוא' פ"ב שמהתורה שלא בכוונה נבראים מלאכים בעולם היצירה ומהמצות בלי כוונה נבראים מלאכים בעולם העשייה וכל המלאכים הם בעלי חומר וצורה אבל תורה שלא לשמה

כמ"ש בתיקונים: תיקון י"ד (כה, ב).

פרק מ: לכללות פרק זה – עיין בקו"א.

(כ"ק אדמו"ר²⁷)

שהן חיצוניות העולמות: עיין ע"ח שער מ (שער פנימיות וחיצוניות) דרוש יד³.

(כ"ק אדמו"ר²⁷)

וכמ"ש הרח"ו ז"ל בשער הנבוא' פ"ב: אין בכתבי האריז"ל ספר בשם זה, והכוונה היא ל"שער היחודים", שבהקדמתו נאמר שהוא כולל "שער נבואה ורוח הקודש ותיקוני עונות".

ומה שנקרא כאן (וכן לקמן בשער היחוד והאמונה⁴) בשם "שער הנבואה" – הוא כדי להדגיש (מאיזה טעם שיהי') שב"שער היחודים" גופא נמצא פרק זה (פ"ב) בחלק הנקרא "שער הנבואה" (אף שבכתורת העמודים נקרא כל הספר בשם "שער היחודים" בלבד).

וגודל הדיוק בזה מודגש במיוחד בפרקין – שבו מביא אדה"ז שני ענינים מאותו ספר ("שער היחודים"), אך מציין לו בשני אופנים שונים: כשמביא ענין שנתבאר בפרקים הראשונים של הספר (פ"ב), שבהם מדובר אודות ענין הנבואה – מציין ל"שער הנבואה"; ואילו לקמן בהמשך הפרק, כשמביא ענין שנתבאר בפרקים הבאים (פי"א), שבהם מדובר

אודות יחודים – מציין ל"שער היחודים".

(כ"ק אדמו"ר⁵¹)

וכמ"ש הרח"ו ז"ל בשער הנבוא' פ"ב שמהתורה שלא בכוונה נבראים מלאכים בעולם היצירה כו': עיין בכ"ז קו"א ד"ה להבין מ"ש בשער היחודים⁶.

(כ"ק אדמו"ר הצ"צ⁷)

וכמ"ש הרח"ו ז"ל בשער הנבוא' פ"ב שמהתורה שלא בכוונה .. ומהמצות בלי כוונה נבראים מלאכים .. וכל המלאכים הם בעלי חומר וצורה: ביאור המשך הענינים: שלא תאמר שמ"ש הרח"ו בשער הנבואה "בלי כוונה" היינו בלי כוונה ומחשבה כלל, שאינו משמיע לאזנו ורק מוציא התיבות בפיו ועושה המצוה בפועל – על זה מביא רא"י שאינו כן, שהרי "כל המלאכים הם בעלי חומר וצורה", ועל-כרחך שגם הענין שממנו נבראו (תומ"צ שלא בכוונה) ה' בו, מלבד החומר (הדיבור והעשי'), גם צורה (הבנת התורה, מחשבת פירוש המלות בתפלה, הידיעה שעושה מצוה וכיו"ב), שממנה נעשית צורת המלאכים. וא"כ עכצ"ל שמ"ש הרח"ו "בלא כוונה" היינו שחסרה כוונת "לשמה"⁸.

(כ"ק אדמו"ר⁹)

פ"ה. (5) שיחת כ"ד טבת תשל"ט. (6) ששם נתבאר בארוכה מאמר הרח"ו זה. (7) קיצורים והערות ע' לו – הובא ב"מראה מקומות, הגהות והערות קצרות". (8) ראה גם קו"א שם: "לימוד התורה הוא מבין ויודע מה שלומד, דבלא"ה לא מיקרי לימוד כלל, רק שלומד סתם בלא כוונה לשמה מאהבת ה' כו'". (9) "מראה מקומות, הגהות והערות קצרות", שיעורים בספר התיניא" ע' 506 ואילך – בשם אביו מהרלו"צ.

(1) שעיקרו – ביאור הענינים שבפרק זה (כנדפס בתחלת הקו"א: "עיין בלק"א ח"א פ"מ"). (2) "מראה מקומות, הגהות והערות קצרות". (3) ושם: "בכל עולם ועולם מאבי"ע יש בו חיצוניות ופנימיות. והחיצוניות הוא בחי' העולם בעצמו, הנקרא בשם היכלות ומדורות, שהם הרקיעים והארצות .. וכיו"ב .. וכן שם למעלה היכלות ורקיעים .. כולם נקראים בשם חיצוניות שהוא העולם בעצמו. ובתוכו יש פנימיות והוא י"ס וכו'". (4) ספ"ב.

ליקוטי אמרים

פרק מ

תקנא

וכמ"ש בזהר: ח"א רכג, ב.
מה יתרון לאדם גר: קהלת א,
ג. אשרי מי שבא לכאן
ותלמודו בידו: פסחים נ, א –
נזכר בלקו"ת בהר מ, ד.
דאורייתא וקב"ה כולא חד¹⁷:
ע"ד זח"ב ס, א. וראה זהר
ח"א כד, א. ח"ב צ, ב.

ממש כגון להיות ת"ח וכה"ג אינה עולה כלל למעלה
אפי' להיכלו' ומדור המלאכים דקדושה אלא נשארת
למטה בעו"הו הגשמי

הגה"ה

(כמ"ש בזהר ח"ג דף ל"א ע"ב)
ודף קב"א עמוד ב' עי' שם
ההיא מלה סלקא ובקעא רקיעין
כו' ואתער מזה דאתער אי טב טב
כו' ע"ש ודף ק"ה ע"א מלה
דאורייתא אתעביד מוינה קלא
וסליק כו' וד' קס"ח ע"ב קלין
דאורייתא וצלותא בקעין רקיעין
(כו'):

שהוא מדור הקליפות*
וכמ"ש בזהר על פסוק מה
יתרון לאדם בכל עמלו
שיעמול תחת השמש
דאפילו עמלא דאורייתא
אי עביד בגין יקריה כו'
וז"ש אשרי מי שבא לכאן
ותלמודו בידו פי' שלא

[נד, ב]

נשאר למטה בעו"הו. ואף דאורייתא וקב"ה כולא חד
שהוא ורצונו אחד הרי קב"ה איהו ממלא כל עלמין
בשונה ואעפ"כ אין העולמות שוים במעלתם והשינוי
הוא מהמקבלים בב' בחי' הא' שהעליונים מקבלים
הארה יותר גדולה לאין קץ מהתחתונים והשנית

המעתיק), ובפרט שבב' הציונים שלפנ"ז בהגהה זו
מדייק „דסליק“.

(כ"ק אדמו"ר¹⁴)

ותלמודו בידו פי' שלא נשאר למטה בעוה"ז:
פשוט שנכלל בזה גם האופן המבואר לעיל¹⁵,
ש, כשעושה סתם... מיד שחוזר ולומד דבר זה לשמה
הרי גם מה שלמד בסתם מתחבר ומצטרף ללימוד
זה, שהרי מסיים שם „ופרחא לעילא כו“.

(כ"ק אדמו"ר¹⁶)

קב"ה איהו ממלא כל עלמין בשונה ואעפ"כ אין
העולמות שוים במעלתם.. שהעליונים מקבלים
הארה יותר גדולה לאין קץ מהתחתונים: וכמו
שבשכל יש כמה מיני שכלים, ששכל גבוה ונעלה
יותר – יש בו גילוי אור השכל יותר, ובשכל עמוק
הבא בבחינת הפשטה האור והגילוי הוא ביותר.

(כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב¹⁸)

דסליק ובקע כו... (14) „מראה מקומות, הגהות והערות
קצרות“ שיעורים בספר התניא ע' 508 הערה 2. (15) ספ"ט.
(16) אגרות-קודש ח"ג ע' רצא. (17) ראה גם לעיל במ"מ
להקדמת המלקט. (18) קונטרס העבודה ע' 24.

וכל המלאכים הם בעלי חומר וצורה: להעיר
מע"ח שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"ח: „לא כל
המלאכים נגלמים במלבושים כו“.

(כ"ק אדמו"ר¹⁷)

בעוה"ז הגשמי שהוא מדור הקליפות: עיין לעיל
פכ"ד¹⁰. להעיר מע"ח שער מב (שער כללות אבי"ע)
ספ"א¹¹.

(כ"ק אדמו"ר¹⁷)

הגהה: חצאי העיגול (בכל ד' ההגהות) – מיותרים,
כנ"ל פ"א¹².

(כ"ק אדמו"ר¹⁷)

וד' קס"ח ע"ב קלין דאורייתא וצלותא בקעין
רקיעין כו': עיין קו"א¹³.

(כ"ק אדמו"ר¹⁷)

בקעין רקיעין: בזהר שם: „סלקין לעילא ובקעין
רקיעין“ ונ"ל שגם כאן צ"ל כן (והוא השמטת

(10) ושם: „שהרע שבעוה"ז החומרי הוא שמרי הקליפות הגסות
כו" (וש"נ). (11) ושם: „עולם עשי... פה נתגלו בחי' הקליפות
לגמרי, ולכן נקרא זה עולם הקליפות“ (12) „לקוטי פירושם“
שם ד"ה הגהה. (13) שם (ושם): „בשער היחודים... הביא מהזהר
פ' שלח דלית קלא דאתאביד כו' בר קלא דאורייתא וצלותא

בפועל צ"ל תחלה צמצום האור כדי שיהי באופן שיוכל להתלבש בכלים, ואזי יכול להיות ע"י האור התהוות הכלים בכח א"ס הסוכ"ע.

ועד"ז יובן גם בהתהוות עולמות בי"ע (דהיינו הכלים דבי"ע, שהם נבראים ממש), שאף שהתהוותם היא ע"י יחוד אורות וכלים דאצילות (כדאיתא באגה"ק²² ש"ג, נתלבש אור א"ס בכלים די"ס דאצילות ומתייחד בתוכן בתכלית היחוד עד דאיהו וגרמיהו חד לברוא בהן ועל ידן ברואים בעלי גבול ותכלית²³), מ"מ מצד יחוד זה בלבד לא הי' יכול להיות עדיין התהוות עולמות בעלי גבול ממש, ורק ע"י הפרסא המפסקת בין אצילות לבי"ע (דהיינו – מה שהאור נצטמצם באופן שיוכל להתלבש בכלים דבי"ע) נתהוותה מציאות הכלים דבי"ע גופא.

ונמצא, שלא רק התלבשות האור בכלי תלוי במדרגת האור, אלא גם התהוות הכלי עצמו תלוי בצמצום האור, ולכן התהוות הכלים היא לפי אופן צמצום האור.

(כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב²³)

והשינוי הוא מהמקבלים בבי' בחי' הא' שהעליונים מקבלים הארה יותר גדולה לאין קץ מהתחתונים והשנית שמקבלים בלי' לבושים ומסכים רבים כ"כ כבתחתונים: כלומר: מצד הבחינה הא' – אין שום שינוי כלל באור, והוא בחי' אוא"ס עצמו, אלא שנצטמצם²⁴ עד שגם הנבראים

קב"ה איהו ממלא כל עלמין בשוה ואעפ"כ אין העולמות שוים במעלתם .. בב' בחי' הא' שהעליונים מקבלים הארה יותר גדולה לאין קץ מהתחתונים והשנית שמקבלים בלי' לבושים ומסכים רבים כ"כ כבתחתונים ועוה"ז הוא עולם השפל בב' בחי' כי ההארה שבו מצומצמת מאד עד קצה האחרון ולכן הוא חומרי וגשמי כו': קאי על בחי' אור הקו (שהוא בחי' אור פנימי, ממכ"ע), שמאחר שאינו מאיר בגילוי כ"כ בעולמות התחתונים, לכן גם הכלי הוא חומרי יותר.

והיינו לפי ששינוי ישות הכלים תלוי באופן גילוי האור והתלבשותו בכלי, ובכל מקום שהאור מאיר בגילוי יותר – גם החומר (הכלי) הוא בדקות יותר¹⁹ [וכמו בגוף האדם, שחומר הראש (שמאיר בו גילוי השכל) הוא בדקות יותר מחומר הגוף (שאינן השכל מאיר בו בגילוי²⁰), וחומר הגוף הוא בדקות יותר מחומר הרגל (שמאיר בו השכל רק לפי אופן כח ההילוך, שהיא ההארה היותר חיצונית שבו, והיא בהעלם מאד), עד שהעקב, שהוא המדריגה האחרונה שברגל, הוא חומר גס ועב ביותר].

וטעם הדבר – בהקדים המבואר²¹ בענין התהוות הכלים דאצילות, שהיא ע"י הכאת אור מקיף באור פנימי [היינו שההתהוות בפועל היא ע"י בחי' אור פנימי (ממכ"ע), אלא שהאור המקיף (אוא"ס הסוכ"ע) נותן כח ועוז בממכ"ע להוות הכלים, והוא בחי' הקו שנמשך מאוא"ס]. ונמצא, שכדי שיתהוו הכלים

ע' ד. 23) סה"מ תרמ"ח ע' קפח ואילך. תר"ן ע' שעט ואילך. וראה גם סה"מ תרפ"ד ע' רצג. תש"ע ע' 121. 24) וכמבואר באמרי בינה (שער הק"ש ספי"א לו, ג) בענין הצמצום (הראשון). שהוא „רק להיות במדריגה נבדלת שלא כאור הראשון ממש .. אבל לא צמצום בהעלם והסתר גמור“, וכמבואר בכ"מ (וראה אוה"ת וראא ע' קצט ואילך). והיינו, שכל מה שהי' קודם הצמצום נמצא גם באור הקו שלאחר הצמצום, אלא שאינו כאור הראשון ממש, מאחר שהוא בהעלם, והגילוי הוא לפי ערך המקבלים. וכמבואר בכ"מ (לקו"ת ר"פ בשלח. ביאורו לאדהאמ"צ קנא, א ואילך. להצ"צ ח"א ע' שסב ואילך. ועוד) שכללות ענין הצמצום הוא ע"ד מארוז"ל (פסחים ג, ב. חולין סג, ב) „לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה“, שענין הקיצור אינו שינוי לגבי הרב, שהרי כל אריכות ועומק השכלתו ישנו (ולגבי הרב – ישנו בגילוי) גם בהקיצור. והשינוי הוא רק לגבי המקבל, שאם הי' הרב מגלה לו את ההשכלה כמו שהיא אצלו לא הי' יכול לקבל, וכשנאמרה לו בקצרה ה"ה בערכו ומקבלה, מפני שאין עומק ההשכלה מאיר לו בגילוי, ואינו יודע כלל מהעומק שבה. ומ"מ כשקיבל את ההשכלה קיבל גם את העומק הנמצא בה בעלם, ולכן לאחר ארבעין שנים „קאים אדעת' דרבי'“ (ע"ז ה, ב) גם בעומק ההשכלה. ועד"ז

19) וכפי שמצינו עד"ז בספירות חכמה ובינה, שהחילוק ביניהן בענין הכלים תלוי באופן גילוי אוא"ס שבהן: בספירת החכמה – מאיר גילוי הקו מאוא"ס בקיבוץ מקום (כמ"ש בע"ח שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"א), וכלי החכמה אינו מקבל את האור בדרך השגה אלא בדרך ראי', ולכן גם חיצוניות החכמה אינה באה בבחי' השגה, ולא ניתן ליהנות בה (ראה לקו"ת ויקרא ז, ב. צו יא, ד. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תלב ואילך). משא"כ בספירת הבינה, שבה מאיר האור ברחוק (כמ"ש בע"ח שם), היינו שאוא"ס בא בבחי' השגה והבנה (ולא בחי' עצמיות אוא"ס, דלית מחשבה תפיסא בי' כלל) – הרי היא בבחי' יש, היינו שהיא בחי' השגה המושגת לנבראים ועונג המורגש לצדיקים בג"ע ועוה"ב כו' (ראה בארוכה סה"מ תרמ"ז ע' קטז ואילך). 20) ובפרטיות: בלב – מאיר אור השכל רק לפי אופן הולדת המדות [דהיינו „בכ"ן של השכל, כמבואר בכ"מ (ראה גם סה"מ שם ע' קה ואילך)], ובידים – רק לפי אופן כח העשי' [כמו במלאכת אומנות הצירור וכדומה, שמאיר בה בחי' עשי' שבשכל, שהיא המדריגה היותר אחרונה שבשכל (ראה גם סה"מ שם ע' נג)]. 21) ע"ח שער ו (שער העקודים) פ"א. שער יב (שער עתיק) פ"ד. וראה בארוכה שערי אורה פד, א ואילך. אוה"ת מג"א ע' קד ואילך. 22) ס"כ. וראה גם סה"מ תרל"ח

ליקוטי אמרים

פרק מ

תקנא

דלית אתר פנוי מיני: ת"ז
תנ"ז (צא, ב). ועיין ג"כ זח"ג
רנז, ב'27. שמור"ר פ"ב, ה'28.
סתיוו דכל סתימין: לשון
זוה"ק – לדוגמא: ח"ג רפת,
א. ונק' אל מסתת: ישע"י
מה, טו.

שמקבלים בלי לבושים ומסכים רבים כ"כ כבתחתונים
ועו"הו הוא עולם השפל בב' בחי' כי ההארה שבו
מצומצמת מאד עד קצה האחרון ולכן הוא חומרי וגשמי
וגם זאת היא בלבושים ומסכים רבים עד שנתלבשה
בקליפת נוגה להחיות כל דברים הטהורים שבעו"הו
ובכללם הוא נפש החיונית המדברת שבאדם ולכן
כשמדברת דברי תורה ותפלה בלא כוונה אף שהן
אותיות קדושות ואין קליפת נוגה שבנפש החיונית
מוסך מבדיל כלל להסתיר ולכסות על קדושתו ית'
המלוכשת בהן כמו שהיא מסתרת ומכסה על קדושתו
ית' שבנפש החיונית כשמדברת דברים בטלי' ושבנפש
החיונית שבשאר בעלי חיים הטהורים דאף דלית אתר
פנוי מיני מ"מ איהו סתימו דכל סתימין ונק' אל מסתתר
וגם ההארה והתפשטות החיות ממנו ית' מסתתרת
בלבושים ומסכים רבים ועצומים עד שנתלבשה
ונסתתרה בלבוש נוגה משא"כ באותיות הקדושות
של דברי תורה ותפלה דאדרבה קליפת נוגה מתהפכת

האור בבחי' לבושים ומסכים רבים יותר (שזהו שינוי
באור).

(כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב²⁶)

כבתחתונים: אולי צ"ל: „כהתחתונים“.

(כ"ק אדמו"ר²⁹)

באותיות הקדושות של דברי תורה ותפלה ..
קליפת נוגה מתהפכת לטוב ונכללת בקדושה

שלמטה יוכלו לקבלו²⁵. ועד"מ אור וזיו השמש
הנמשך ע"י המגן ונרתק השמש, שגם לאחר שעובר
ע"י הנרתק ה"ה עדיין אור השמש עצמו ולא נשתנה
ממהותו כלל, אלא שהאור מצומצם מאד (והרא"י –
שבלא הנרתק לא היו יכולים לקבל האור כלל, וע"י
הנרתק נצטמצם האור לפי ערך המקבלים). משא"כ
מצד הבחינה הב' – כל מה שלמטה יותר מקבל את

הוא בנוגע לכללות ענין צמצום האור (בכל הצמצומים שבאוא"ס,
לא רק צמצום הראשון), שאין זה שום שינוי בהאור. ואפילו
כשמצמצם כ"כ עד שמתלבש בבחי' גבול [ובד"כ הוא בחי' כלים
דאצי', שכשמתלבש האור בבחי' כלי החכמה עד"מ ה"ה נעשה
אור החכמה, שזהו בחי' גבול כידוע] – אין זה אלא מצד המקבל,
שמאחר ששייך בו בחי' כלי* ה"ה מקבל אור מצומצם לפי ערך
הכלי כדי שיוכל להתלבש בכלי, וממילא הגילוי הוא לפי הגבלת
הכלי** (כמו כשמתלבש בכלי החכמה, שהגילוי הוא בחי' חכמה),
אבל אין זה שום שינוי כלל בהאור עצמו, שבאמת הוא (גם לאחר

התלבשותו) בחי' עצמיות ואוא"ס הבע"ג, והוא אור פשוט בעצם
[ואדרבה, שדוקא מפני שהאור הוא בלי גבול יש ביכולתו
להתלבש ולהתפשט בריבוי בחינות הגבול השונות זו מזו, ובכולן
הוא בבחי' אור פשוט בעצם]. (25) ראה לקמן קו"א ד"ה להבין
מ"ש בפע"ח (קרוב לסופו): „כמו ביום טוב שחסד דאצי' המלוכש
לגמרי חסד דבריאה מחי' עוה"ז הגשמי ע"י מעבר חסד דיצירה
ועשי' .. שאל"כ לא ה"י פועל בגשמיות עוה"ז כו"ל. (26) סה"מ
תרמ"ט ס"ע רעו ואילך. (27) ושם: „מה רבון עלמין לית לי' ..
אתר ידיע אלא בכל סטרא שולטנותי אוף הכי .. נשמתא .. לית
אבר פנוי מנה“. (28) ושם: „ללמדך שאין מקום פנוי כו"ל.
(29) „מראה מקומות, הגהות והערות קצרות“, הערות ותיקונים
בדרך אפשר“.

וסוד הדיקנא סוסד כל הצמצומים לצמצם האור שיתלבש בבחי' כלים
די"ס, יעו"ש.

* וכידוע שבחב"ד דאצי' יש התלבשות אורות בכלים מאחר ששייך
שם בחי' כלי, משא"כ למעלה מאצי' אינו שייך בחי' כלי. וכמובאר
לעיל פ"ב ולקמן בשעיהו"א פ"ט בהגהה, שלאחר הצמצום
וההתלבשות בכלים דחב"ד שייך לומר, „הוא המדע כו"ל, יעו"ש.
** ראה שעיהו"א שם: „סוד הצמצום באור א"ס ב"ה וצמצום א"ק

לְטוֹב וּנְכַלְלַת בְּקְדוּשָׁה זֶה כְּנִ"ל מִ"מ הַהֲאָרָה שְׁבָהָן
מִקְדוּשְׁתוֹ יִת' הִיא בְּבַח' צִמְצוּם עַד קִצָּה הָאֲחֵרוֹן
מֵאַחַר שֶׁהִקּוּל וְהַדְּבֹר הוּא גִשְׁמֵי אֲבָל בְּתַפְלָה בְּכוּנָה
וְתוֹרָה בְּכוּנָה לְשִׁמָּה הָרִי הַכוּנָה מֵתַלְבֶּשֶׁת בְּאוֹתִיּוֹת
הַדְּבֹר הוּאֵל וְהִיא מִקּוֹר וְיִרְשָׁה לְהֵן שִׁמְחַמְתָּה
וּבְסִיכְתָּה הוּא מְדַבֵּר אוֹתִיּוֹת אֵלֶּי לִכְן הִיא מַעֲלָה אוֹתָן
עַד מִקּוֹמָה בִּי"ס דִּי צִירָה אוֹ דְּבִרְיָאָה לְפִי מָה שֶׁהִיא
הַכוּנָה בְּדַחֲלוֹ וְרַחֲמוֹ שְׁכָלִיִּים אוֹ טַבְעִיִּים כּו' כְּנִ"ל
וְשֵׁם מֵאִיר וּמֵתַגְלָה אוֹר א"ס ב"ה שֶׁהוּא רִצּוֹן הָעֲלִיּוֹן
ב"ה הַמְּלוּבֵשׁ בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שְׁלוּמֵד וּבְכוּנָתָן אוֹ
בְּתַפְלָה וּבְכוּנָתָה אוֹ בְּמִצּוּה וּבְכוּנָתָה בְּהֲאָרָה גְּדוּלָּה
לְאֵין קֶץ מָה שֶׁלֹּא יִכּוֹל לְהֵאִיר וְלִהְיוֹת לְכֹל
בְּעוֹד הָאוֹתִיּוֹת וְהַמִּצּוּה בְּעוֹ"הוּ הַגִּשְׁמֵי לֹא מִינָה
וְלֹא מִקְצָתָה עַד עֵת קֶץ הַיָּמִין שִׁיתְעַלֶּה הָעוֹלָם

מִגִּשְׁמֵיּוֹתוֹ וּנְגַלָּה כְּבוֹד ה'

הַגָּהָה

(וְשֵׁם מֵאִיר וּמֵתַגְלָה ג"כ הַיְחוד
הָעֲלִיּוֹן הַנֶּעֱשֶׂה בְּכֹל מִצְוָה וְת"ת
שֶׁהוּא יְחוד מְדוּתוֹ יִת' שְׁנִכְלָלוֹת
זוֹ בּוֹ וּנְמַתְקוֹת הַגְּבוּרוֹת בְּחִסְדִּים
ע"י עֵת רִצּוֹן הָעֲלִיּוֹן א"ס ב"ה

וְגו' כְּנִ"ל בְּאַרְיִכוֹת *
וּבִזָּה יוֹבֵן הַיֵּטֵב הָא
דְּדַחֲלוֹ וְרַחֲמוֹ נִקְרָא'
גְּדַפִּין ד"מ כְּדַכְתִּי וּבִשְׁתִּים

וְנִרְאָה לּוֹמֵר, שְׁבִתִּיבַת „כו"ו" מְרַמֵּז וּמוֹסִיף הַכוּנָה
וְהַעֲלִי לְעוֹלָם הָאֲצִיּוּלוֹת (שְׁנִזְכָּרָה לְעִיל³²). וּבִזָּה
מֵתוֹרֵץ בְּפִשְׁטוֹת: (א) אֵיךְ הוֹשֵׁמְטָה עֲלֵי זֶה לְגַמְרֵי,
(ב) מִפְּנֵי מָה מְרַמֵּז הָעֵנִין בְּתִיבַת „כו"ו", וְאֵינּוּ מְבִיאוּ
בְּפִירוּשׁ – כִּי „אֵין לָנוּ עֶסֶק בְּנִסְתָּרוֹת כו"ו", כְּנִ"ל שֵׁם.

(כ"ק אֲדַמּוּ"ר³⁴)

וְשֵׁם מֵאִיר וּמֵתַגְלָה ג"כ הַיְחוד הָעֲלִיּוֹן הַנֶּעֱשֶׂה
בְּכֹל מִצְוָה וְת"ת שֶׁהוּא יְחוד מְדוּתוֹ יִת'
שְׁנִכְלָלוֹת זֶה בּוֹ וּנְמַתְקוֹת הַגְּבוּרוֹת בְּחִסְדִּים ע"י

הַחַיּוּנִית הַבְּהִמִית הַמְּלוּבֶשֶׁת בְּאַבְרֵי הַגּוֹף מִמֶּשׁ .. שֶׁהֵן מִקְלִיפֹת
נוֹגַהּ הַנִּכְלָלֹת לְפַעְמִים בְּקְדוּשָׁה וְהֵינּוּ כְּשִׁמְתִישׁ כַּחַן וּמְכַנִּים כֹּל
כַּחַן בְּקְדוּשַׁת הַתּוֹרָה אוֹ הַתַּפְלָה". (32) וְשֵׁם: „אוֹר הַשְּׂכִינָה
שׁוֹרָה עַל נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית עַל יְדֵי כְּלִיּוֹן נֶפֶשׁ הַבְּהִמִית .. אוֹ לַפְחוֹת
ע"י כְּלִיּוֹן לְבוּשִׂיהָ שֶׁהֵן מִחֻשְׁבָּה דִּיבּוֹר וּמַעֲשֶׂה וְהַתְּהַפְכוּתוֹן
מִחוּשְׁךְ הַקְּלִיפּוֹת לְאוֹר ה' א"ס ב"ה הַמְּלוּבֶשׁ וּמִיחּוֹד בְּמַחֲשָׁבָה
דִּיבּוֹר וּמַעֲשֶׂה תִרְיָג מִצּוֹת הַתּוֹרָה כו"ו". (33) פִּל"ט.
(34) „מֵרָאָה מִקּוֹמוֹת, הַגְּהוּת וְהַעֲרוֹת קְצוּרוֹת". „הַעֲרוֹת וְתִיקוּנִים
בְּדֶרֶךְ אֲפֶשֶׁר". אֲגוּרוֹת קוּדֶשׁ ח"ח ע' שֶׁכ. (35) וְשֵׁם – שְׁגַם

וּנְכַלְלַת בְּקְדוּשָׁה זֶה כְּנִ"ל:
פִּל"ו. בְּדַחֲלוֹ וְרַחֲמוֹ
שְׁכָלִיִּים אוֹ טַבְעִיִּים כּו' כְּנִ"ל:
פִּל"ט. וּנְגַלָּה כְּבוֹד ה' וְגו':
יִשְׁעֵי מ, ה. כְּנִ"ל בְּאַרְיִכוֹת:
פִּל"ו. וְעֵינֵן ג"כ לְעִיל
פִּל"ג³⁵. וּבִשְׁתִּים יְעוּפֵף:
יִשְׁעֵי ו, ב.

זוֹ כְּנִ"ל: עֵינֵן לְעִיל פִּל"ה³⁰. פִּל"ז³¹. לְקַמֵּן סַפְנִ"ג³².
(כ"ק אֲדַמּוּ"ר הַצ"ז)

מַעֲלָה אוֹתוֹן .. לְפִי מָה שֶׁהִיא הַכוּנָה בְּדַחֲלוֹ
וְרַחֲמוֹ שְׁכָלִיִּים אוֹ טַבְעִיִּים כּו': צ"ע כּוּוֹנַת תִּיבַת
„כו"ו" – מָה מוֹסִיף בִּזָּה.

וְאֵין לְפָרֵשׁ שְׁשׁוּלֵל אַהֲבָה שֶׁנִּשְׁאַרָה בְּהַעֲלֵם בְּלֵב
שְׁאִינָה מַעֲלָה כְּלָל, כִּי לְפִי פִירוּשׁ זֶה אֵין תִּיבַת „כו"ו"
מֵתַאֲמַת לְמ"שׁ לְפָנֵי, דְּקָאֵי בְּדַחֲלוֹ וְרַחֲמוֹ שְׁמַעְלִים,
וְלֹא שְׁאִינָם מַעֲלִים.

(30) וְשֵׁם: „כְּשֶׁהָאֲדָם עוֹסֵק בְּתוֹרָה אֵזִי נִשְׁמַתוֹ שֶׁהִיא נֶפֶשׁ
הָאֱלֹקִית עִם שְׁנֵי לְבוּשֵׁי הַפְּנִימִים לְבָדָם שֶׁהֵם כַּח הַדְּבֹר וּמַחֲשָׁבָה
נְכַלְלֹת בְּאוֹר ה' .. אֵךְ כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר וְהֲאָרַת הַשְּׂכִינָה גַם עַל
גּוֹפוֹ וּנְפִשׁוֹ הַבְּהִמִית .. צָרִיךְ לְקַיֵּם מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת הַנֶּעֱשִׂים ע"י
הַגּוֹף מִמֶּשׁ .. וְאֵזִי גַם כַּח נֶפֶשׁ הַחַיּוּנִית שְׁבָגוּפוֹ מִמֶּשׁ שֶׁמִּקְלִיפֹת
נוֹגַהּ נִתְּפַךְ מֵרַע לְטוֹב וּנְכַלְלֵם מִמֶּשׁ בְּקְדוּשָׁה כו"ו". וְרָאָה „לְקוּטֵי
פִירוּשִׁים" שֶׁם ד"ה וְהֵנָּה כְּשֶׁהָאֲדָם. (31) וְשֵׁם: „וְגַם בְּמִצְוֹת
תְּלִמּוּד תּוֹרָה וְק"ש וְתַפְלָה וְכוּיָצָא בְּהוּ .. אֵי אֲפֶשֶׁר לְנֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית
לְבַטָּא בְּשִׁפְתַיִם וְפִה וְלוֹשׁוֹן וְשִׁנָּיִים הַגִּשְׁמִיִּים כִּי אִם ע"י נֶפֶשׁ

ליקוטי אמרים

פרק מ

תקנה

יעופף [וכמ"ש הרח"ו ז"ל
בשער היחודים פי"א]
שהכנפים בעוף הן זרועות
מעלה בעולם האצילות ששם הוא מדהות ועצמות מדותיו ית' מיוחדו'

עצמות א"ס ב"ה, כשעלה ברצונו כו'³⁹, שרצון זה (בחי' כתר דרחל'⁴⁰) הוא השורש דשורש של חיות העולמות בבחי' ממכ"ע.

והיינו שהרצון להתהוות העולמות נמשך מבחי' עתיק (כידוע⁴¹ שעתיק הוא „שלימותא דכולא"⁴²), וחיותו היא בבחי' גבורות, שהו"ע רשפי אש ההסתלקות למקורו⁴³, ולכן המשכתו היא בבחי' צמצום⁴⁴ (כמדת האש, שטבעה הוא בחי' הסתלקות מלמטה למעלה, ולכן גם אינה יכולה להימשך מלמעלה למטה אלא בבחי' צמצום). ובחינה זו נקראת „מטי ולא מטי"⁴⁵ (פירוש: מתפשט ואינו מתפשט), היינו שנמשך קצת ומיד חוזר ונכלל במקורו.

והענין בזה – בהקדמת ביאור כללות ענין אורות וכלים הנזכר בע"ח, שהוא כמשל התפשטות המחשבה ממהות הנפש⁴⁶, שיש בה ג' מדריגות: (א) ראשית

הנמשכת עליה היא ע"י צמצום, היינו שנמשכת בחי' הארה לבד, ששייך בה המשכה והתכללות (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע' סה). (45) זח"א טו, ב. (46) כי אותיות המחשבה נמשכות ממהות ועצמות הנפש, כדאיתא בכתבי הארז"ל (ראה סה"מ תרצ"ז ע' 110. וש"נ) שהנפש מלאה אותיות. והיינו, שנוסף על עצם כח המחשבה, שהוא כח מכחות הנפש כמו כח הדיבור, והוא מעצמיות הנפש [ולכן נקראת הנפש, נפש ממללא" (ראה תרגום אונקלוס לבראשית ב, ז)] – הרי גם כשמתפשט ונמשך לחשוב מחשבות, שאז נעשית מחשבה בצורת אותיות בבחי' גשם, שאינה מערף מהות הנפש כלל (שהרי הנפש אין בה הגבלה והתחלקות אותיות), מ"מ שורש המשכתו הוא ממהות הנפש*.

(* ואף שאותיות המחשבה הם בבחי' כלים (ראה סה"מ תרס"ה ע' רפז ואילך. ועוד), מ"מ כאן מבואר ענינם בתור משל לענין האורות. ויש לבאר בכמה אופנים: (א) לפי שלבוש המחשבה מיוחד עם האור המלוכב בתוכו, נקרא גם האור בשם המחשבה. (ב) המחשבה אינה כמו הכלים, כי הכלים אינם דבוקים במקור האור אלא באור המתלבש בהם בלבד (כענין המחשבה כשבאה באותיות ממש, כדלקמן בפנים), משא"כ המחשבה היא לבוש המיוחד עם העצם (שלא כמו הדיבור שהוא לבוש הנפרד), היינו שהיא בבחי' התאחדות עם עצם ושורש ומקור האור (ולכן נקראת המחשבה גם בשם רצון, כי כל תנועה נפשית ורצונית באה ותיכף במחשבה בדרך מייאל) (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע' נב).

עת רצון העליון א"ס ב"ה המאיר ומתגלה בבחי' גילוי רב ועצום באתערותא דלתתא היא עשיית המצוה או עסק התורה כו': עיין ג"כ בהגהה דלקמן פמ"א³⁶.

(כ"ק אדמו"ר ע"ד)

ונמתקות הגבורות בחסדים ע"י עת רצון העליון א"ס ב"ה המאיר ומתגלה בבחי' גילוי רב ועצום באתערותא דלתתא היא עשיית המצוה או עסק התורה כו': התמתקות הגבורות הנעשית ע"י קיום התומ"צ היא התמתקות הגבורות בחסדים דעתיק יומין³⁷.

והכוונה בזה – בהקדמת ביאור ענין חסדים וגבורות דע"י:

מדת הגבורה דע"י – ממנה נמשך בחי' „מקור חיים"³⁸, דהיינו ראשית המשכת החיות מן המקור,

עכשיו יכולה להיות השמחה „בשמחת ה' וגודל נחת רוח לפני ית' באמונה זו דאתכפיא ס"א ממש ואתהפך חשוכא לנהורא שהוא חשך הקליפות שבעוה"ז החומרי המחשיכים ומכסים על אורו ית' עד עת קץ .. שיעביר רוח הטומאה מן הארץ ונגלה כבוד ה' וגו'". (36) ושם: „וגם על ידי זה יתמתקו גם כן הגבורות בחסדים ממילא בהתכללות המדות ויחודם על ידי גילוי רצון העליון ב"ה המתגלה למעלה באתערותא דלתתא הוא גילוי למטה בעסק התורה והמצוה שהן רצונו ית' וכמ"ש באדרא רבא ובמשנת חסידים מסכת א"א פ"ד שתרי"ג מצות התורה נמשכות מחיורתא דא"א שהוא רצון העליון מקור החסדים". (37) וכמ"ש לקמן בהגהה לפמ"א (הנ"ל הערה שלפנ"ו) „שתרי"ג מצוות התורה נמשכות מחיורתא דא"א שהוא רצון העליון מקור החסדים", היינו שהתמתקות הגבורות היא ע"י בחי' תליטר חיורתי דא"א, שהן בחי' חסדים דע"י (ראה לקמן הערה 68. וש"נ) (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – המשך תרס"ו ע' סד). (38) תהלים לו, יו"ד. (39) ראה ע"ח שער הכללים בתחלתו. (40) ראה לקו"ת שלח מג, א. מאמרי אדה"ו הקצרים ע' תצא ואילך. (41) ראה גם לקו"ת צו יו"ד, סע"ד ואילך. דרושים ליוהכ"פ עא, סע"ב. מאמרי אדה"ו על מארז"ל ע' קמב. (42) ראה ת"ז בהקדמה (יז, ב). (43) וכללות הענין בזה הוא – שע"י הגבורות נמשך אור וזיוו בלבד, ולכן שייך בו בחי' ההתלהבות וההתכללות (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם). (44) משני טעמים: (א) מאחר שההמשכה היא היפך טבעו, צ"ל ע"י צמצום דוקא. (ב) מאחר שטבעו הוא בחי' העלאה, שהו"ע הסתר והעלם, לכן גם ההמשכה

וזהו החילוק בין בחי' הרצון העליון לשאר ט' הכחות המתפשטים ממנו [שהם שורש ומקור חיות העולמות, כמ"ש⁵⁴, "ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ", פי' שבחי' ו' יומין עילאין⁵⁵, שהם מדותיו של הקב"ה, חסד וגבורה וכו', הם בחי' שורש ומקור חיים העליונים להחיות כל בחי' הנבראים, עליונים ותחתונים] – שהרצון נקרא "כתר" (פירוש: מקיף), שאינו בבחי' אור פנימי וכלי כלל⁵⁶, מפני שהוא בבחי' ראשית ההתפשטות (בדוגמת מדריגה הא' בהתפשטות כח המחשבה מהנפש), משא"כ שאר

התפשטות כח המחשבה ממקורו, שעדיין הוא קצת בערך מהות מקורו (לא שהוא בבחי' מהותו ממש, שהרי אינו אלא מחשבה גשמית, אלא שהוא בבחי' התכללות במקורו⁴⁷, ולכן אינו נחשב נפרד ממנו)⁴⁸. (ב) כשמתפשט ונמשך יותר, ונעשית מחשבה גשמית נפרדת יותר⁴⁹, שאז נקרא בשם אור וזיו, והוא בבחי' לבוש בלבד (בדוגמת זיו השמש, שאינו מערך גוף עצם השמש כלל⁵⁰, לכוּש האדם שאינו מערך גוף האדם⁵¹). (ג) כשהמחשבה נעשית מוגבלת בהתחלקות אותיות⁵², שהן בחי' כלים המגבילים את האור⁵³.

השתלשלות עילה ועלול המוזכר בדברי הפילוסופים** שהיא מעצמות לעצמות, דהיינו שמהותו ועצמותו של העליון נשפל ומשתלשל להיות ראש לעצמות התחתון. וכמו השפלת חכם גדול מחכמתו להסביר לתינוק דבר קטן, שגם הסבר זה הוא מעצמות מהות חכמתו, אלא שהוא מתחתיתו וכדומה]. וראה גם לקר"ת נצבים מו, ג. מאמרי אדה"ו הקצרים ע' תקטז ואילך. אוה"ת ענינים ע' קי ואילך. סה"מ תרס"ה ע' רעג ואילך. תו"מ סה"מ ח"ג ע' קעג ואילך. ועוד. (51) ומ"מ אינו דומה ממש לכוּש האדם שהרי לכוּש האדם הוא דבר נפרד לגמרי ואינו נמשך מגוף האדם כלל, משא"כ הזיו מתפשט מגוף השמש ואינו נפרד ממנו לגמרי, שהרי בהסתר השמש ייסתר אורו וזיוו עמו, ובהתגלות השמש יתפשט זיוו סביבו. ונמצא שהזיו הוא, כהדיון קמצא דלבושי מיני' ובי"ו (ב"ר פכ"א, ה), היינו שבמהותו הוא בחי' לכוּש בלבד, אבל בשורש המשכתו ה"ה נמשך מעצמות גוף השמש. וכן הוא בכל התהוות תחתון מעליון, שאף שבהמשכתו הוא מהות נפרדת מן העליון, אעפ"כ הם לאחדים ממש, שבהסתלק המקור יסתלק הזיו והי' כלא הי'. (52) היינו שהאותיות נרגשות במחשבתו (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע' נד). (53) ומשל זה (וג' הבחינות שבו) הוא בכל מדריגה לגבי המדריגה שלמעלה ממנה בפרטיות הפרצופים, ובכללות: המדות (אף שהן בחי' מאור ומהות הנפש לגבי כח המחשבה הנמשך מהן) – הן רק זיו והארה המתפשטת ממקורן, שהו"ע ספירת הבינה, שהיא "אם הבנים" (התלים קיג, ט. וראה זח"א ריט, א. ח"ב פד, א. פה, ב. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"א ערך אם הבנים. לקר"ת דרושים לשמע"צ פת, ד. ועוד); החכמה והבינה – לגבי הרצון; והרצון – לגבי מהות עצמיות הנפש***. (54) יתרו כ, יא. תשא לא, יז. וראה סה"מ תש"ח ע' 272. וש"נ. (55) ראה זחר ח"א רמז, א. ח"ג צד, ב. (56) ועד"מ מכח הרצון שבנפש, שעם היותו כח הנמשך מהנפש, מ"מ אינו מהות נבדלת חוץ לנפש, שהרי כל ענינו הוא הטיית הנפש לאיזה דבר לרצות בו (ראה עטרת ראש סה, א ואילך. המשך תעריב פמ"ט. ובכ"מ). ואף שהטי' זו היא בכח הרצון דוקא

(47) והיינו לפי שהמשכתו היא בבחי' העלם, ואינו בבחי' גילוי ומציאות אור עדיין (ולכן אין זה נקרא באמת המשכה ממש, כי המשכה ענינה הארה בגילוי). אלא שהוא באופן שיהי' ממנו אפי"ב בחי' המשכה וגילוי. ולכן אינו במציאות עדיין לומר עליו שהוא כמהות אחרת, אלא אדרבה, הוא כלול ומתאחד במקורו (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע' נד). (48) ולמעלה היינו בחי' הכתר, שאף שגם הוא נמשך מעצמות אוא"ס להיות בחי' כתר לאצילות, מ"מ המשכתו היא בבחי' העלם, והוא בבחי' התכללות במקורו עדיין (וכמו אור הכלול בעצמותו, שגם בחי' גילוי האור הוא כלול בעצמותו (ראה סה"מ תרס"ב ע' שכב. תרס"ד ע' רלג. ובכ"מ)). משא"כ אצילות הוא בחי' גילוי אור, והיינו מן החכמה ולמטה, כי החכמה היא בחי' ראשית הגילוי. וצ"ע אם מדריגה זו היא המדריגה הא' לדלעיל (בשוה"ג להערה 46), כי שם הכוונה היא לע"ס הכלולים בכתר, וכאן לפי הנראה הכוונה היא על הכתר עצמו, כנ"ל (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם). (49) דהיינו כשחושב איזה ענין, שאז מחשבתו היא בבחי' גילוי ובבחי' מציאות (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם). (50) ולכן כינו המקובלים כל התהוות תחתון מעליון בשם אור וזיו (כמו לשון "אור אין סוף", וכן לשון "אורות עליונים" המוזכר תמיד בכתבי האריז"ל), כי אף שהתהוות היא בדרך השתלשלות, שהמדריגה התחתונה שבעליון היא מקור וראשית התהוות התחתון – מ"מ אין התהוות בבחי' מהות ועצמות העליון, אלא היא בבחי' אור וזיו בלבד, שאף שנמשך בשורש מעצמות העליון, מ"מ בהמשכתו נעשה מהות אחרת הנפרדת מן העליון* [משא"כ לשון;

* אין הכוונה בבחי' פירוד ח"ו, אלא שהוא כמהות אחרת. וי"ל דהיינו דוקא כשהאור מתלבש בכלי, וכמבואר במ"א (תו"ח נח טו טו, סעי'ב ואילך). וראה גם המשך תעריב פכ"ט ואילך. ועוד) שבאורות יש ג' מדריגות: (א) כמו שהם כלולים במאצילם, שע"ז נאמר (ת"ז בהקדמה י"ז, א). אנת הוא חד ולא בחושבו; (ב) בחי' ירידת האור מעצמותו להתלבש בכלים, שע"ז נאמר (ספר יצירה פ"א מ"ה) "עשר ספירות בלי מ"ה", שעדיין הם בבחי' "בלי מה", בלי מהות; (ג) כשהאור מתלבש בהכלים, שאז הוא בבחי' מהות חכמה וחסד כו, וכמבואר במ"א (ראה סה"מ תרי"ט ע' קיג ואילך. תרס"ד ע' מו. ע"ע עה ואילך. ועוד) שהכלים הם בחי' גוּוּני האור, שעושים גוּוּן ותואר בהאור. ועל בחי' ה' אפ"ל שהיא כמו בחי' לכוּש, מאחר שהיא בחי' הארה לבד, שעם היות שאינה מהות אחרת מן העצם, הרי היא באין ערוך אליה; אבל על בחי' ה' גוּוּני האור הנעשים ע"י הכלים) י"ל

שהיא כמהות אחרת הנפרדת מן העצם, מפני שבהעצם אין שייך ענין זה כלל (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע' נג).

** ואף שגם ברע"מ חזר נזכר לשון "עילת העילות" – אין זה אלא שם המושאל, על דרך משל בלבד.

*** וכן הוא למעלה – שפרצוף ז"א הוא בחי' הארה בלבד מהבינה, וכן חו"ב לגבי כתר, וכן הכתר לגבי עצמות אוא"ס (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע' נג).

בכלי מוגבל, והיא בחי' נפרד (כמשל אותיות המחשבה), כי מאחר שהיא בבחי' מרוצה (שהו"ע התשוקה לצאת מן הגבול), עכצ"ל שבאותה שעה היא עדיין בתוך הכלי המוגבל (דאיך שייך מרוצה לאחר יציאתה מן הגבול). אבל בחי' הרצון, שאינו נמשך כ"כ להיות בבחי' נפרד אלא תמיד הוא נכלל במקורו – אין שייך בו ענין המרוצה ממהות למהות אחרת, כי באמת הוא מהות אחת עם מקורו. ולכן אינו בבחי' רצוא ושוב, אלא בבחי' „מטי ולא מטי” בלבד⁶², היינו שנמשך קצת⁶³ בבחי' צמצום ומיד חוזר ונכלל במקורו⁶⁴, שהו"ע מדת הגבורה דע"י (כנ"ל)⁶⁵.

אבל מדת החסד דע"י – היא ההיפך ממש ממדת

כלולה מגבורה, וכן יש בחי' גבורה שבגבורה וחסד שבחסד וכי' בהתחלקות ריבוי פרטים. ואף שבמקורו כולן הן בבחי' א"ס (ולכן הן שורש ומקור החיות להחיות עד אין קץ), ואין ביניהם התחלקות, מ"מ כשמשלשלות להתלבש בנברא להחיות, ובכל רגע מתלבשת בו חיות אחרת, הרי הן בבחי' התחלקות. 62) אלא שמאחר שהוא בבחי' „מטי ולא מטי” עכ"פ, הרי הוא שורש התהוות בחי' רצוא ושוב שבבחי' ממכ"ע*⁶³. היינו שהמשכה וההתפשטות (מטי) אינה בבחי' גילוי, אלא היא בהעלם ובהתכללות בעצמותו (וכמו אור הכלול בעצמותו, שגם בהמשכתו הוא בבחי' התכללות במקורו), וההתכללות (לא מטי) היא שלא להיות אפילו באופן המשכה זה (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב שברצון „מטי ולא מטי”) אינן נקראות בשם „רצוא ושוב” – בשני אופנים: א) בחי' ההתכללות שברצון (לא מטי) אינה יכולה להיקרא בשם „רצוא” (אף שכשהוא בבחי' „לא מטי” יש בו התכללות יותר מכשהוא בבחי' „מטי”) – כי הרצוא הוא בבחי' מרוצה ויציאה (מצד היותו מרוחק ממקורו) ובבחי' הסתלקות [לא רק בבחי' הסתלקות לגבי הכלי (ראה בארוכה סה"מ תר"ס ע' ע"פ ואל"ך). אלא גם בבחי' הסתלקות לגבי האור, כי כשמתלבש בכלי ה"ה נעשה בבחי' מהות אחרת (שהרי בהתגלותו ה"ה נעשה בבחי' מציאות אור, ובפרט מצד הגוון שנעשה בו ע"י הכלי, כנ"ל בשה"ג הא' להערה 50), וא"כ בעת הרצוא הוא בבחי' עליי והסתלקות, שנעתק ממהותו ומציאותו למהות דבר שאינו בערכו כלל], משא"כ הרצון אין שייך בו לא ענין המרוצה (מאחר שלא נתרחק כלל ממקורו), ולא ענין ההסתלקות (מאחר שאינו בבחי' מהות ומציאות אחרת). אלא הוא בחי' העדר ההתפשטות בלבד. ובחי' המשכה (מטי) אינה נקראת „שוב” – כי השוב הו"ע גילוי ממש של האור והתיישבותו, משא"כ הרצון שגם כשנמשך ומתפשט אינו מתפשט להיות בבחי' גילוי (כדלעיל הערה 63). [ונמצא בבחי' „מטי ולא מטי” שברצון היא ההיפך בבחי' רצוא ושוב שבאור המתלבש בכלים: האור המתלבש בכלים – גם בעת

הכחות הם בחי' אור פנימי, שיש בו בחי' אורות וכלים (בדוגמת מדריגות הב' והג')⁵⁷.

והנה, החיות הנמשכת בבחי' דבר ה' להחיות את כל הנבראים בבחי' ממכ"ע נמשכת בבחי' רצוא ושוב⁵⁸ (אור ישר ואור חוזר), היינו שמתלבשת בנברא להחיותו, ומיד חוזרת ומסתלקת להתכלל במקורה⁵⁹ (כשלהבת הנר העולה להתכלל במקור חוצבה שהוא גלגל הירח⁶⁰), וחוזרת ונמשכת חיות אחרת⁶¹ [ובדוגמת נשימת רוח החיים שבאדם, שבכל רגע נמשכת החיות ממקור נפשו, ומיד כרגע חוזרת לצאת ולהסתלק מן הגוף, להתעלות ולהתכלל במקור שנמשכת ממנו, וחוזרת ונמשכת חיות אחרת]. אמנם, ענין רצוא ושוב שייך רק כשהחיות מתלבשת

(שהרי הנפש עצמה, כפי שהיא למעלה מהרצון, אינה שייכת לרצות), מ"מ הנפש היא הרוצה. ואינו דומה לכן החכמה והשכל, שאף שהנפש היא המשכלת את הענין השכלי, מ"מ כח השכל (היינו הכח המתחכם ומשכיל ומשיג את הדבר בבחי' שכל גלוי) הוא מציאות דבר לעצמו חוץ לנפש, לפי שבהתפשטותו (ובפרט ע"י ההתלבשות בכלי המוח) הוא מתרחק ממהות הנפש [אלא שמ"מ המשכת השכל מהנפש היא בחי' זיו והארה בלבד, שהרי כשהנפש מסתלקת מתבטל כח השכל, ואינו דומה להמשכת השכל זולת שהיא ממהות למהות]. והרא"ל לזה – שהרי בכח השכל, לאחר שהשכילה הנפש את השכל ויוחק בספר, או ישפיע אותו לזולתו, הרי השכל שהשכילה נשאר קיים גם לאחר שתסתלק הנפש ויתבטל כח השכל; משא"כ בכח הרצון, שגם לאחר שרוצה איוה דבר, הרי כשתסתלק הנפש מהרצון לא יישאר ממנו מאומה, והוא נצרך תמיד אל הנפש שתצצה בו. ומזה מובן בכל פרצוף ופרצוף, שבחי' הכתר שבו אינו מציאות דבר לעצמו, וכל מציאותו היא מצד העצמות. וכמו בחי' כתר דאצילות, שהוא רק הטיית בחי' העצמות דאוא"ס לרצות להאציל כביכול. ואף שקודם שנמשך הכתר אינו שייך ענין הרצון הזה, מ"מ גם כשנמשך אינו מהות דבר לעצמו, אלא מציאותו היא רק מצד העצמות (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע' נה). 57) וכן הוא בכל פרצוף ופרצוף – שהכתר אינו מערך כל השאר, שהם בחי' אור פנימי (אורות וכלים), והוא בחי' מקיף. 58) ראה גם לקו"ת חוקת סה, א. דרושים לר"ה סא, א. ועוד. 59) וכן הוא בהמשכת האור באצילות, שגם היא בבחי' רצוא ושוב, כי האור הוא בבחי' רצוא לעלות ולהכלל במקורו (והטעם לזה – ראה בארוכה סה"מ תרס"ה ע' רכה ואל"ך. ועוד) (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע' נח). 60) ראה בארוכה לעיל רפ"ט. וש"נ. 61) היינו חיות חלוקה מהחיות הקודמת* (ראה גם לקמן פמ"א), כי החיות הנמשכת להחיות העולמות מחסד דאצ"י הרי היא

* ומה שאומרים שהחיות היא בבחי' רצוא ושוב (דהיינו שאותה החיות עצמה היא בבחי' רצוא ושוב) – היינו שכללות בחי' החיות היא בבחי' רצוא ושוב, אבל בחיות זו גופא נמשך בכל רגע צירוף חדש, ולא הצירוף הקודם שהי' ברגע שלפניו (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע' נט).

(* ובפרטיות – מה, לא מטי” נעשה בחי' הרצוא, ומה, מטי” נעשה השוב (ראה גם סה"מ תרס"ה שם) (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע' טו).

וזהו ענין התורה, שהיא פנימיות חכמתו ית' (חכים ולא בחכמה ידיעא⁴²), שמקורה נמשך מבחי' חסד עילאה (ר"ב חסד⁶⁷), היינו חסד דע"י⁶⁸. ולכן אין מהותה משתנית בירידתה למטה, כי גם כמו שנמשכת למטה בפשוטי ההלכות, הרי טעמיהן וסודן הם פנימיות חכמתו ית'.

שינויי החיות בכל רגע בבחי' רצוא ושוב*** [היינו שבכל רגע מתחדשת חיות אחרת ומסתלקת הראשונה (כמבואר בפנים), ומצירוף ב' וג' רגעים וכו' נעשית התהוות הזמן**** (ראה גם לקו"ת שבעה ערה 58)], וענין זה אינו שייך בבחי' הרצון****. (66) תענית ז, א. לעיל פ"ד. (67) ראה גם לקו"ת שלח מא, א. האיזונו עג, ב. (68) ולכן נקראת התורה, "דרכי הוי"ו", ו"ארחות הוי"ו" (כמ"ש (תהלים כה, י"ד)), "כל ארחות הוי"ו חסד ואמת", בחי'

הפרצופים) פ"ז, ובחי' אצילות שבו, שהיא בחי' הכתר, היא למעלה מהזמן. וכמו בבחי' מלכות, שהיא שורש בחי' זמן זמן ומקום כידוע (ראה לקמן שעהיה"א פ"ז. תו"א מקץ לג, א. ובכ"מ, כמ"ש (תהלים קמה, ג)) "מלכותך מלכות כל עולמים", וכמאמר "ה' מלך ה' מלך כו" – שזהו בבחי' ט' ספירות דמלכות, אבל בחי' כתר מלכות (הדבוק תמיד בוי"א) הוא למעלה מבחי' הזמן (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע"נ ו' ואל"ך).

וגם המבואר במ"א (ראה סהמ"צ להצ"צ שם נט, א. ביאה"ז להצ"צ ח"א ע' רנ ואל"ך) שענין הזמן ברוחניות הוא בחי' הסדר והדרגה יקדימה ואיחור שבספירות – גם ענין זה הוא ע"י בחי' הסתלקות והתפשטות (שהכתר נמשך, ונפסקת המשכתו, ומשכת בחי' החכמה וכו'), משא"כ כשהמשכה היא שלא באופן של בחי' הסתלקות והתפשטות (רצוא ושוב) – אופן המשכה והתגלות היא שכולם באים בשוה, ולא שייך בחי' יקדימה ואיחור (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע"נ נח).

***) וכמה פרטים בזה: (א) מאחר שהאור הוא בבחי' הסתלקות והתפשטות, הרי הוא נפסק בהמשכתו (משא"כ אם ה"י בבחי' המשכה בלבד – לא ה"י נפסק, וה"י בבחי' בלי"גבול), והפסק זה שבאור הוא המקור להתחלקות הזמן, כי ענין הזמן הוא הפסק (וכמו שכשואמרים שדבר פלוני נמשך כשעה ושתיים, היינו מפני שנפסקת המשכה לאח"כ, משא"כ אם ה"י נמשך תמיד בלי הפסק לא ה"י שייך לומר כן). (ב) עצם ענין הסתלקות והתפשטות יש בו ענין הזמן (עבר ועתיד כו'), כי מה שנסתלק הוא עבר, ומה שמתפשט הוא עתיד. (ג) מאחר שהחיות הנמשכת לאחרי הסתלקות החיות הראשונה היא חיות אחרת (כבפנים), נעשית ע"י התחלקות בין הרגעים, שבכל רגע נמשכת חיות אחרת (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע"נ נח ואל"ך).

****) כי ענין הזמן שייך רק מצד בחי' הרצוא ושוב שבאור, מאחר שהם הפכים זה מזה (שהרצוא הוא בבחי' עלי' והסתלקות מבחי' מציאות לבחי' העדר המציאות, והשוב הוא שבא מבחי' העדר המציאות לבחי' המציאות). משא"כ בחי' "מטי" ולא "מטי" שברצון אינם בבחי' הפכים ומדירגות מחולקות זו מזו, שהרי גם בבחי' "מטי" הרצון אינו בבחי' מציאות (שהרי הוא בבחי' התכללות במקורו, כנ"ל הערה 63), ולא ידך גם בחי' "לא מטי" אין פירושו שאינו נמצא כלל [כי זה אינו ענין ההתכללות, אלא כענין "הושיט אצבעו ביניהם ושרפן" (יומא כא, ב. סנהדרין לח, ב. וראה לקו"ת תצא לח, ד. ועוד), ומשאי"כ התכללות פירושו נמצא אלא שאינו בבחי' מציאות], הרי שבשניהם הוא נמצא ובשניהם הוא בבחי' העדר המציאות. ולכן לא שייך כאן ענין התחלקות הזמן (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע"נ טג).

הגבורה דע"י, כי היא בחי' מקור המשכות בלבד, ואין בה בחי' העלאה כלל, ולכן ההמשכה ממנה אינה בבחי' צמצום, אלא היא למטה ממש כמו שהיא למעלה (כמים היורדים בטבעם ממקום גבוה למקום נמוך⁶⁶, ואין מהותם משתנית בירידתם למטה, אלא הם ממש כמו שהם למעלה בראשית המשכתם).

הרצוא הוא עדיין ככלי (כנ"ל בפנים), משא"כ בחי' הרצון – גם כשהוא בבחי' "מטי" אינו שייך לכלים כלל]. (ב) ענין הרצוא ושוב שבאור – אינו מצד מקורו, שהמקור פועל בו (שהרי הוא מרוחק ממקורו), אלא הוא מצד האור עצמו: הן בחי' הרצוא – שמאחר שהוא מרוחק ממקורו רוצה הוא להיות מקורב וכלול במקורו [וכמו ענין הרצוא בעבודת האדם למטה, שנעשה בכח האדם עצמו, ע"י ההשגה וההתבוננות באלקות, שמתבונן בגדולת ה' איך שהוא ממכ"ע וסוכ"ע וכו' והוא עצמו מרוחק מזה], והן בחי' השוב – שאינו בחי' גילוי העצמות, אלא גילוי בחי' האור בלבד. משא"כ בבחי' הרצון – הן בחי' "מטי" והן בחי' "לא מטי" אינן מצד הרצון עצמו, אלא מצד מקורו: בחי' "לא מטי" – שהתכללותו במקורו אינה מצד עצמו והשגתו, אלא ע"י שהמקור מאיר בו בגילוי ממש, ולכן לא שייך בזה לשון "רצוא" (המורה על מהות דבר מה שאינו בחי' העצמות), אלא לשון העדר התפשטות ("לא מטי") בלבד [ובפרט לפי המבואר לעיל (הערה 56) שכללות ענין הרצון אינו מהות ומציאות דבר לעצמו אלא הטיית הנפש בלבד, וכמו כן למעלה – הטיית בחי' העצמות לרצות כביכול]; ובחי' "מטי" – שגם בבחי' המשכה אין זה אלא שהעצמות נמשך (כנ"ל שענין הרצון הוא הטיית העצמות), ולכן לא שייך בזה לשון "שוב", אלא לשון התפשטות ("מטי") בלבד (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע"נ נח ואל"ך). (65) ולכן הרצון הוא למעלה מן הזמן* (בכל פרצוף לפי ערכו, היינו שבכל עולם הוא למעלה מבחי' הזמן של אותו עולם**), כי שורש התהוות בחי' הזמן למטה הוא ע"י

* אלא שמו"מ הוא שורש ומקור לזמן עכ"פ, מאחר שבחי' "מטי" ולא "מטי" שבו הם המקור לבחי' רצוא ושוב שבאור, שמהם הוא התהוות הזמן (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע"נ טד).

** כי זמן ממש הוא בבריאה כידוע (ראה מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"א ע"נ נח ואל"ך. ע"פ פח. סהמ"צ להצ"צ נט, א. ועוד), והזמן ד, שית אלפי שנין" (סנהדרין צו, א) נחשב מהתחלת התהוות הבריאה, ולא משנאצל אצילות העליון, כי עולם האצילות הוא למעלה מהזמן.

אמנם גם בעולם האצילות ישנו ענין הזמן, אלא שאינו זמן ממש אלא בחי' "סדר זמנים" (ראה ב"ר פ"ג, ז. סהמ"צ להצ"צ נה, ב ואל"ך. ספר החקירה להצ"צ ק"א, ב ואל"ך. אגרות יקודש כ"ק אדמו"ר ח"ב ע"כ רכד ואל"ך). וכשם שבכללות העולמות התחלת ענין הזמן הוא בבריאה – כן הוא באצילות גופא, שמה שיש לזמן מקום הוא רק מבחי' בריאה שבאצילות [כי עולם האצילות גופא יש בו בחי' אבי"ע (ראה ע"ח שער נח) (שער סדר אבי"ע) ס"ב. ועוד]: חז"ב הם בריאה שבאצ"י, ד"א הוא יצירה שבאצ"י, מלכות היא עש"ב שבאצ"י, ובחי' אצ"י שבאצ"י הוא בחי' הכתר (ראה רמ"ז לוח"ג קעב, ב. ד"ה רוא ואל"ך). לקו"ת בלק סט, טע"ג ואל"ך. סה"מ תר"ם ח"א ע"י קצח ואל"ך. ושי"ט]. אבל בחי' אצילות שבאצילות, דהיינו בחי' הכתר – הוא למעלה מהזמן.

וכן הוא בכל פרצוף ופרצוף, שהרי ענין הפרצוף הוא שהוא כלול מעשר ספירות, וכל ספירה כלולה מאבי"ע (כמ"ש בע"ח שער ל (שער

וקיבול השכר מעבודה זו שבתורה ותפלה הוא בחי' התגלות חסדים דע"י, שהם בחי' המשכת מקור עצמות אוא"ס ב"ה (כנ"ל).

ועי"ז יהי ענין התפלה (לא כמו עכשיו שהיא בבחי' רצוא ושוב, שהם „ענפים מתפרדין”⁷², אלא) בבחי' „מטי ולא מטי”, בלי שינוי⁷³ (כמ"ש⁷⁴ „אלקים אל דמי לך”, „למען יזמרך כבוד ולא ידום”⁷⁵) שהוא בבחי' פנים בפנים, „שוין בקומתן”⁷⁶. והו"ע „עבודת מתנה”⁷⁷, היינו עבודה הניתנת מן המקור להלהיב את הנפש כשבאה לכלל „נקודה חדא”, שהו"ע הרצון שלמעלה מן ההשגה⁷⁸, שאז תתלהב כשלהבת העולה מאלי”⁷⁹ (לא מעצמה, מחמת השגתה, אלא) מלהב המקור, ומיד תתכלל במקור, כשלהבת הנמשכת קצת מן האש⁸⁰ וחוזרת ונכללת בה⁸¹.

79 ראה שבת כא, סע"א. פרש"י ר"פ בהעלותך. **80** כלומר: מהאש שבתוך הגחלת (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע' סב). **81** וזו היתה מדריגת רשב"י, שאמר (זח"ג (באד"ז) רפת, א. רצב, א) „בחד קטירא אתקטונא .. נשמתי ב"י אחידא ב"י להיטא”, כלומר שהלהיטו והתלהבותו שלו היו רק מחמת עצמות מקורו (ב"י להיטא)*, ומיד חוזרת ומתכללת במקור (ב"י אחידא). וזהו „בחד קטירא כו”, המשכת מ"ד בלבד (היינו שנמשך קצת מן המקור, אלא שאינו בבחי' כליי" אלא רק המשכת המקור) ולא העלאת מ"ן (כי העלאת מ"ן ענינה ביטול מגדרי גבולין כידוע, וזה אינו שייך אלא כשהוא בגדר כליי"*) ולא כשאיננו בגדר כלי אלא שנמשך קצת מן המקור). וזהו „בהוי' תתלהב נפשי” (תהלים לד, ב – הובא בדברי רשב"י בח"ג שם), היינו שבחי' „נפשי”, שהו"ע הרצון (ראה ירמי' טו, א ובפרש"י), תתלהב ותתלהב בהוי' עצמו. וזוהי אהבה רבה בתענוגים שלמעלה מבחי' כלי, שהי' אהרן דיקנא דכהנא רבא*** ממשיך לכלל נש"י בשעה שהי' מדליק נרות המנורה (ראה תר"א תצוה פא, ג. פב, א ואילך).

* ראה גם פני מלך (פ"י) על האגרות לבעל המקדש מלך, נדפס בס' הדרת מלך ח"ב, לונדון תקל"ג, ב, מפתח לפירוש אדרא זוטא שם, בפ"י „ב"י להיטא”: „שהוא מאיר בה ומתרחק לשכון בתוכה ואז באורו היא לזהות אור להט השלהבת” (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע' סב). ** י"ל הכוונה בשני אופנים: (א) הרצון אינו מהות אחרת מן העצמות המתלבשת בכלי, כמו האור שכשמתחבר מן העצמות נעשה בבחי' מציאות ומהות אור ומתלבש בכלי, שעי"ז נעשה דבר נפרד (כ"ל בשוה"ג הא' להערה 60). (ב) הרצון עצמו אינו בחי' כלי להמשכת העצמות, אלא כללות ענינו הוא הסייית והמשכת העצמות (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם). *** וכ"ל (הערה 64) שנינו העלי' הוא שנעתק ממהות למהות, דהיינו שהוא בבחי' מהות ומציאות דבר מה, ובפרט כשמתלבש בכלי שהוא בחי' גבול (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע' סא ואילך).

**** כלומר: שהי' אהרן כהנא רבא ממשיך ע"י בחי' הדיקנא, שהו"ע הכלי והלבושים לבחי' האהבה העליונה, והם לבושי התנומ"צ, כמבואר בתר"א שם (פב, ג) (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע' סב).

ועפ"ז יובן ענין התמתקות הגבורות דע"י בחסדים דע"י שיהי' לעת"ל, „שכר מצוה מצוה”⁶⁹:

העבודה בזמן הזה (היום לעשותם⁷⁰) – היא באופן ד, „ששת ימים תעבוד”⁷¹ (דהיינו – בשייכות ל, ששת ימים, המדות העליונות שהן מקור חיי העולמות כולם, כנ"ל), ובשני הענינים דתפלה ותורה: בתפלה – הו"ע הרצוא ושוב, בהסתלקות רשפי אש ההתלהבות למקור הגבורות העליונות; ובתורה – הו"ע ההעמקה בפשוטי ההלכות, שלימוד זה הוא ג"כ בבחי' העלאת מ"ן, שהרי הלימוד הוא בלבושים שנתלכשה בהם התורה בעניני עוה"ז הגשמיים, שזה אסור וזה מותר, דהיינו זה יכול לעלות וזה אינו יכול כו'.

תליסר חיוורתי דא"א, שהם חסדים דע"י, בחי' „עובר לסוחר” (ראה ע"ח שער יג (שער א"א) פ"ה ואילך. וראה גם לקו"ת שלח מט, ד), כי היא יוצאת ומתגלית בין שני שמות הוי' שבפסוק (תשא לד, ו) „הוי' הוי' א"ל רחום גו” – בחי' חכמה עלאה שהיא שם הוי' האחרון שבו (שממנו יוצאת התורה, כמאמר (זח"ב פה, א) „אורייתא מחכמה נפקת”), ובחי' חסד דע"י שהוא שם הוי' הראשון שבו (וכמשל דרך המלך, שעצמות המלך עובר ומתגלה בה, ומשני צדדי מסתיר המדבר או הישוב). **69** אבות פ"ד מ"ב – הובא לעיל פל"ז. פ"ט. **70** ואתחנן ז, יא. עירובין כב, א. **71** יתרו כ, ט. תשא לד, כא. ואתחנן ה, יג. **72** ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"א ע' סא. **73** וזהו ענין יום השביעי, שהוא „יום שכולו ארוד” (ראה קידושין לט, ב. וראה גם תר"א תולדות ית, ד. ועוד), היינו שגם בראשו הוא ארוד, והו"ע הרצון שלמעלה מן הזמן (כי דבר שיש לו ראש וסוף – אין עיקר האריכות נופל אלא בסופו דוקא, משא"כ דבר שאין לו ראשית, כי הוא למעלה מן הזמן – האריכות בראשו ובסופו שוה היא). וזהו גם מה שארז"ל (תמיד בסופה. וראה גם תר"א משפטים עו, ג. סה"מ תקס"ה ע' רפו ואילך) שלעת"ל יהי' „מנוחה לחיי העולמים” – כי העבודה ב, „ששת ימים”, „שית אלפי שני” היא להמשיך חיות בבחי' רצוא ושוב, אבל אח"כ תהי' „מנוחה לחיי העולמים”, היינו שבחי' „חי העולמים”, שהוא המקור להמשיך חיות בכלים בבחי' רצוא ושוב, ינוח מעבודתו, כי יתעלה הכלי, וראו כל בשר כו” (ישעי' מ, ה). * וזהו בחי' התענוג, שהרצון שהוא חיי כל העולמים יתכלל בבחי' מנוחה, בחי' שלימותא דכולא [וכן בכל שבת ישנה בחי' „מנוחה לחיי העולמים”, שהו"ע עליית העולמות, אלא שעלי' זו היא בפנימיות בלבד, כידוע (ראה תו"א בשלח סה, ג. ויקהל פט, ב. ועוד)]. **74** תהלים פג, ב. **75** שם לי יג. ראה ע"ח שער לו (שער מיעוט הירח) פ"א ואילך. **76** קרח ית, ז. וראה לעיל פ"ד. לקמן אגה"ק סי"ח. **78** ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"ב ע' תרס. ועוד.

* ואף שיהי' אז עוד עילוי לכלים, שמבחי' עש"י יהיו בחי' בריאה – מי"מ, מבחי' עבודתו שבתחלה ינוח, כי נשלם המכון, ויקבל חזת משלימות ועולותיו (ראה לקו"ת דרושים לר"ה נ, א. ובכ"מ).

ליקוטי אמרים

[נה, א]

במאצילן א"ס ב"ה ושם הוא מהות ועצמות רצון העליון א"ס ב"ה והארטן לבד היא מאירה בבי"ע בכל עולם מהן לפי מעלתו ואף שנפש האדם העוסק בתורה ומצוה זו אינה מאצילות מ"מ הרי רצון העליון המלוכש במצוה זו והוא הוא עצמו הדבר הלכה והתורה שעוסק בה הוא אלהות ואור א"ס המאציל ב"ה שהוא ורצונו אחד וברצונו ית' האציל מדותיו המיוחדות בו ית' וע"י

בבחי' זמן ומקום בבחי' ראי' חושיית (כמ"ש⁹¹ „כי עין בעין יראו“), ואעפ"כ לא יתבטל העולם ממציאותו („ע"י התורה שנקראת עוז“⁹²).

(כ"ק אדמו"ר הזקן⁹³)

עיקר היחוד הוא למעלה מעלה בעולם האצילות כו': עיין ב„לשון אדמו"ר נ"ע בעצמו" שבתו"א פ' חיי שרה⁹⁴.

(כ"ק אדמו"ר⁹⁵)

רצון העליון המלוכש במצוה זו והוא הוא עצמו הדבר הלכה והתורה שעוסק בה: כלומר: רצון העליון המלוכש במצוה זו, (ויתרה מזו בתורה – שרצון העליון) הוא הוא עצמו הדבר הלכה והתורה שעוסק בה (ולא מלוכש בה בלבד).

(כ"ק אדמו"ר⁹⁶)

בעת רצון זו: בכל הספר – כותב אדה"ז „עת" לשון זכר („לעתים רחוקים“⁹⁶ וכו'). ובכל זאת שינה כאן וכתב „עת רצון זו“, לשון נקבה [כי „עת" נמצא בכתוב גם בלשון נקבה⁹⁷], ולא „עת רצון זה" – אולי כדי שלא נטעה לומר ש„זה" קאי על „רצון“.

(כ"ק אדמו"ר⁹⁸)

וכמ"ש הרח"ו ז"ל בשער היחודים פ"א: ראה „לקוטי פירושים" לעיל ד"ה וכמ"ש.

שהכנפים בעוף הן זרועות האדם: ראה גם של"ה

שאר התנאים שלימודם ה' בבחי' העלאת מ"ן, מאחר שלמדו את התורה כפי שנתלכשה בענינים גשמיים, כנ"ל בפנים). ולעת"ל תהי' בחינה זו בכללות נשמות ישראל. (84) ישע"י ל. כ. וראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' קמג ואילך. (85) הושע ב, כב. (86) ישע"י נב, ח. (87) ראה גם מאמרי אדה"ז הקט"ב ח"ב ע' קיב. (88) מאמרי אדה"ז ענינים ע' קיג ואילך. ע' קיט ואילך. (89) הגהה לשיעורים בספר התניא – נדפסה בתניא מהדו"ק ע' שכא. (90) תהלים צז, יא. (91) ישע"י נג, ח. (92) לעיל ספלו"ו. וש"נ. (93) מאמרי אדה"ז ענינים ח"א ע' צג ואילך. (94) טז, ד ואילך – ששם מבאר בארוכה שהזיווג (יחוד) הוא רק בעולם האצילות, וגם במצוות מעשיות נעשה זיווג באצילות, עיי"ש. (95) הגהה לשיעורים בספר התניא (כתי"ק). (96) לעיל רפי"א „וב„לקוטי פירושים" שם (ד"ה לעתים) נסמן לשאר המקומות. (97) נסמן ב„לקוטי פירושים" שם.

וכן לימוד התורה יהי' בבחי' המשכת מ"ד בלבד⁸², דהיינו להמשיך עצמות אור א"ס בכל העולמות ע"י פנימיות התורה שלא ע"י לבושים⁸³, כמ"ש⁸⁴, ולא יכנף עוד מוריד", וכמ"ש⁸⁵, „וידעת את הוי"ו", וכתב⁸⁶, „כי עין בעין גוי", בחי' פנימיות אבא בחב"ד דנוקבא⁸⁷.

(כ"ק אדמו"ר הזקן⁸⁸)

עת רצון העליון המאיר ומתגלה .. באתערותא דלתתא היא עשיית המצוה או עסק התורה שבהן מלוכש רצון העליון: אין הכוונה שגילוי רצון העליון פועל עת רצון למעלה (באופן דסיבה ומסובב), אלא היינו הך (כשמו – „עת רצון“).

(כ"ק אדמו"ר⁸⁹)

עיקר היחוד הוא למעלה מעלה בעולם האצילות: היינו שע"י התורה והמצוות בעוה"ז מוסיפים כח בחכמתו ית' שיומשך אור א"ס ב"ה הסוכ"ע בבחי' זמן ומקום, אבל בזמן הזה אין זה אלא בבחי' „אור זרוע" ⁹⁰, זריעה בלבד, ועדיין אינו בהתגלות (היינו שיהי' בחי' סוכ"ע בבחי' זמן ומקום ואעפ"כ יהי' בהתגלות בראי' חושיית), אלא הזמן והמקום נראים בעיני בשר לדבר שהוא היפך מבחי' סוכ"ע (ולכן היחוד הוא רק באצילות). ולעתיד יתגלה היחוד – שיהי' התגלות בחי' סוכ"ע

(82) וזהו ענין „קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך" (ראה זהר ח"ב קמ, א. ח"א קעח, ב. ועוד), שקריאה זו יש בה בחי' מ"ן [שהרי בזהר שם קאי על מ"ש „אלקים אל דמי לך", שה"ע הגבורות, בחי' העלאה], ומ"מ הרי הוא קורא תדיר ולא שכיך כלל, ודוקא לנהורא עילאה. ואין זה אלא לפי שאינו בבחי' כלי כלל, אלא הוא ראשית המשכה, ואינו אלא המשכת מ"ד בלבד. (83) וזו היתה מדריגת תורתו של רשב"י בנגלה, שהיתה „תורתו אומנת" (שבת יא, א) פ"י כלי שלו, היינו שהי' יודע את הפנימיות של כל פשוטי ההלכות, להיותו אחוז וקשור במקורו עצמות א"ס ב"ה (כנ"ל הערה 81), ולכן הי' כל לימודו בבחי' המשכת מ"ד* (משא"כ

(* ובה גופא – המשכת בחי' העצמות (משא"כ שהלימוד הוא בבחי' העלאת מ"ן, ממילא גם ההמשכה אינה בבחי' המשכת העצמות) (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – שם ע' טג).

ליקוטי אמרים

פרק מ

תקסא

ובתיקונים: בהקדמה (א, ב ואילך). ת"ו (כא, סע"א ואילך). ובתיקון מ"ה: פב, ב. שנקרא מ"ט: מאו"א אות מ"ם סנ"ח. ירא בושת: תקו"ז ת"ז (כד, א). כמ"ש בר"מ: זח"ג קכב, סע"ב. ככג, ריש ע"ב. כדתנן: חולין גו, ב.

גילוי רצונו המתגלה ע"י עסק תורה ומצוה זו הן נכללות זו בזו ונמתקות הגבורות בחסדים בעת רצון זו):

הגהה

(ובתיקון מ"ה דעופא הוא מט"ט רישא דיליה י' וגופא וא"ו ותרין גרפין ה' ה' כו' והיינו עולם היצירה שנקרא מט"ט וכו הן גופי הלכות שבמשנה ורישא דיליה הן המוחין ובחי' תב"ד שהן פנימיות ההלכות וסודן ושעמיהן ותרין גרפין דחילו ורחימו הן ה' עילאה שהיא רחימו וה' תתאה היא יראה תתאה עול מלכות שמים ופחד ה' כפחד המלך ד"מ שהיא יראה תיצונת ונגלית משא"כ יראה עילאה ירא בושת היא מהנסתרות לה' אלהינו והיא בחכמה עילאה יו"ד של שם הוי"ה ב"ה כמ"ש בר"מ):

האדם כו' ובתיקונים פי' שהעוסקים בתורה ומצות בדחילו ורחימו נקראים בנים ואם לאו נק' אפרוחים דלא יכלין לפרחא * כי כמו שכנפי העוף אינם עיקר העוף ואין חיותו תלוי בהם כלל כדתנן ניטלו אנפיה כשרה והעיקר הוא ראשו וכל גופו והכנפיי' אינם רק משמשים לראשו וגופו לפרחא בהון וכך ד"מ התורה ומצות הן עיקר היחוד העליון ע"י גילוי רצון העליון המתגלה על ידיהן והדחילו ורחימו הם מעלים אותן למקום

להמבואר בפנים ע"פ הידוע בכ"מ – ש"מט"ט היינו עולם היצירה, „רישא“ ענינו בחי' מוחין וחב"ד, „גדפין“ ענינם לעופף בהם, ה' עילאה היא רחימו, ה' תתאה היא יראה תתאה וכו'.

(כ"ק אדמו"ר²⁷)

ובו: אולי צ"ל וא"ו „וא"ו הן גופי הלכות שבמשנה“, שאז מתורצים כו"כ פרטים בהגהה זו. וק"ל.

(כ"ק אדמו"ר¹⁰³)

ובו הן גופי הלכות שבמשנה: בענין זה – עיין לקמן פנ"ב¹⁰⁴.

(כ"ק אדמו"ר²⁷)

פנימיות ההלכות וסודן ושעמיהן: „פנימיות“ – הוא דעת, שהיא פנימיות וחיות המדות, כמבואר לעיל¹⁰⁵.

ע' שכד. (102) הגהות לשיעורים בספר התניא (כת"ק) – נדפסו (בחלקן) ב„שיעורים בספר התניא“ ע' 517. (103) „שיעורים בספר התניא“ ע' 516 הערה 13. (104) ושם: „המשנה שלפנינו שהיא הלכות פסוקות .. גופי ההלכות .. הן הן הארת מדותיו של א"ס ב"ה .. דשית ספירן מקננין ביצירה כו“ (105) פ"ג.

סוף מס' יומא⁹⁸. פע"ח שער הנהגת הלימוד⁹⁹. ועיין ג"כ בכורות ל, ב: „מקבלים (להחזיק חבר) לכנפים“ (שיטול ידיו קודם אכילה¹⁰⁰, היינו שהידים נקראות בשם „כנפים“).

(כ"ק אדמו"ר²⁷)

ובתיקון מ"ה: ששם מבואר הענין בפרטיות יותר (מבמקומות שהובאו בפנים).

(כ"ק אדמו"ר¹⁰¹)

והיינו עולם היצירה שנקרא מט"ט .. ורישא דיליה הן המוחין .. ותרין גרפין דחילו ורחימו הן ה' עילאה שהיא רחימו וה' תתאה היא יראה תתאה כו': אין כוונת אדה"ז לחדש פירוש במאמר התיקונים (ש"מט"ט) קאי על עולם היצירה, „רישא דילי“ הן המוחין וכו'), אלא להביא רא' מהתיקונים

(98 רמד, ב (ששם נעתק כל ענין זה משער היחודים). (99) ושם: „דע כי סוד הכנפים המעלים את האדם למעלה הוא הזרועות שהם נגד כנפי העוף“, ומבאר „הטעם למה הכנפים הם בזרועות יותר מבשאר מקומות“, עיי"ש. (100) פרש"י שם. (101) הגהה לשיעורים בספר התניא (כת"ק) – נדפסה (בחלקה) בתניא מהד"ק

הגהה

(או אפילו בעשיה בי"ם דקדושה מקום מצות מעשיות וכן מקרא אבל במשנה מתגלה היחוד ואור אין סוף ברוך הוא ביצירה ובתלמוד בבבלי דהיינו שבלמוד מקרא מתפשט היחוד ואור א"ם ב"ה מאצילו' עד העשיה ובמשנה עד היצירה לבדה ובתלמוד עד הבריאה לבדה כי כולן באצילות אבל קבלה אינה מתפשטת כלל מאצילות לבי"ע כמו"ש בפרע"ח):

שיתגלה בו הרצון אור אין סוף ברוך הוא והיחוד שהן יצירה ובריאה* והנה אף דדחילו ורחימו הם ג"כ מתרי"ג מצות אעפ"כ נקראין גרפינ' להיות כי תכלית האהבה היא העבודה מאהבה ואהבה בלי עבודה היא אהבה בתענוגים להתענג על ה' מעין עוה"ב וקבלת שכר והיום לעשות' כתי' ולמחר

כמו"ש בפרע"ח: שער הנהגת הלימוד. דדחילו ורחימו הם ג"כ מתרי"ג מצות: ואתחנן ו, ה. יג. עקב יו"ד, כ. אהבה בתענוגים: נזכרה לעיל פ"ט. פי"ד. לקמן פמ"ג. חינוך קטן. אגה"ק סי"ח. לעשותם כתיב: ואתחנן ז, יא. ולמחר לקבל שכרם: עירובין כב, א.

בושת: לקמן פמ"ג – „בשת“, חסר וא"ו.

(כ"ק אדמו"ר²⁷)

כרתנן ניטלו אנפיה כשרה: הלשון במשנה – „נשתברו גפרי“, וכן הוא בדקדוקי סופרים [וברמב"ם¹¹⁶ ושו"ע¹¹⁷: „נשתברו אנפיה“]. אלא שמזה נלמד הדין דגם „ניטלו אנפיה“ כשרה¹¹⁸.

(כ"ק אדמו"ר¹¹⁹)

שהן יצירה ובריאה: אולי צ"ל „שהוא (יצירה ובריאה)“, שהרי קאי על „מקום (שיתגלה בו כו)“.

(כ"ק אדמו"ר²⁷)

בעשיה .. מקום מצות מעשיות וכן מקרא אבל במשנה .. ביצירה ובתלמוד בבבלי .. אבל קבלה אינה מתפשטת כלל מאצילות כו: בענין זה – עיין ג"כ לקמן פנ"ב¹²⁰. אגה"ק ס"ה¹²¹. קו"א

ד"מ כמו היראה ופחד ממלך גדול ונורא שבחי גדולת מלכותו היא מבחי חיצוניותו שהוא התפשטות מלכותו וכו', עיי"ש בארוכה. (113) ושם: „יש בחי גדולת ה' שעי' התבוננות הנפש האלקית בה תפול עלי' אימתה ופחד שהיא יראה תתאה שהיא בחינת מלכות, ויש בחי גדולת ה' שממנה באה יראה עילאה יראה בושת“. (114) ושם: „י"ה דחילו ורחימו אבא ואימא .. דחכמה ובינה אינון נסתרות במוחא ולבא ברחימו ודחילו“. (115) לקו"ש חל"ט ע' 90 הערה 7. (116) הל' שחיטה פ"ח ה"ב. (117) יו"ד סני"ג ס"ב. (118) ראה ב"ח וט"ז שם רסנ"ג. (119) „מראה מקומות, הגהות והערות קצרות“, הערות וביאורים בדרך אפשר. הגהה לשיעורים בספר התניא (כתי"ק) – נדפסה (בחלקה ב), שיעורים בספר התניא ע' 518 הערה 14. (120) ושם: „חב"ד דבריאה ובהתלבשותן במלכות דבריאה .. משם נמשך התלמוד שלפנינו .. חב"ד דיצירה ובהתלבשותן במלכות דיצירה .. משם היא המשנה שלפנינו“. (121) ושם: „הת"ח .. פעולת אתערותם דלתתא .. להמשיך

„סודין“ – הוא בינה, הנקראת סוד¹⁰⁶. „טעמיהן“ – הוא חכמה, הנקראת טעם, כמו"ש¹⁰⁷, וחיך אוכל יטעם“, שהחך הוא מוצא אותיות גיכ"ק שבחכמה¹⁰⁸.

(מורה"ר י"צ אבי כ"ק אדמו"ר¹⁰⁹)

יראה תתאה .. יראה עילאה: בענין זה – עיין לקמן פמ"א¹¹⁰. פמ"ג¹¹¹. סידור (עם דא"ח) בהערה לתיקון חצות¹¹². אגה"ק סט"ו¹¹³.

(כ"ק אדמו"ר²⁷)

יראה עילאה .. היא מהנסתרות לה' אלהינו והיא בחכמה עילאה יו"ד של שם הוי" ב"ה: ראה תקו"ז ת"י (כה, ב)¹¹⁴.

(כ"ק אדמו"ר¹¹⁵)

ירא בושת: להעיר מנדרים כ, א: „יראתו .. זו בושה“. (כ"ק אדמו"ר²⁷)

106 ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' קפו. סה"מ תרל"ד ע' רו. ועוד. 107 איוב יב, יא. (108) ראה לקו"ת במדבר יו"ד, סע"א ואילך. „ספר הערכים – חב"ד“ מבוא למערכת אותיות ע' לד ואילך. וש"נ. 109 לקוטי לוי"צ לתניא ע' יט. (110) ושם: „רק שיראה זו נקראת יראה תתאה ויראת חטא שקודמת לחכמתו ויראה עילאה הוא ירא בושת כו' דאית יראה ואית יראה כו'“. (111) ושם: „יראה תתאה .. יש בה בחי קטנות ובחי גדלות דהיינו כשנמשכת .. מההתבוננות בגדולת ה' דאיהו ממלא כל עלמין .. אעפ"כ נקרא יראה זו יראה חיצונית ותתאה מאחר שנמשכת מהעולמות .. אך היראה עילאה יראה בשת ויראה פנימית שהיא נמשכת מפנימיות האלקות שבתוך העולמות וכו'“. (112) קנא, ג ואילך (ושם: „תוספת ביאור למ"ש בלק"א פ' מ"ג .. דיראה פנימית יראה בושת ד"מ כמו שיש בושה לפני אדם גדול בדורו וצדיק כו' שהבושה היא מפנימיותו ולא מחיצוניותו, וזו היא יראה עילאה להתבושש מאור א"ס ב"ה המלושש בחכמה עילאה .. ויראה חיצונית היא

ליקוטי אמרים

פרק מ

תקסג

וכלתה אליו כל היום: ע"ד לשון הכתוב – תבוא כח, לב. הוי כל צמא לכו למים: ישעי' נה, א. וכמ"ש במ"א: נזכר גם לעיל ספ"י.

לקבל שכרם ומי שלא הגיע למדה זו לטעום מעין עוה"ב אלא עדיין נפשו שוקקה וצמאה לה' וכלתה אליו כל היום ואינו מרוה צמאונו במי התורה שלפניו הרי זה כמי שעומד בנהר וצועק מים מים לשתות כמו שקובל עליו הנביא הוי כל צמא לכו למים. כי לפי פשוטו אינו מובן דמי שהוא צמא ומתאוה ללמוד פשיטא שילמוד מעצמו ולמה לו לנביא לצעוק עליו הוי וכמ"ש במ"א באריכות:

תכלית האהבה היא העבודה מאהבה כו': עיין ג"כ הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"י¹²⁸.

(כ"ק אדמו"ר²⁷)

ואהבה בלי עבודה היא אהבה בתענוגים: כי מאחר שמתענג על הוי', היינו שבחי' האלקות מאירה בגילוי בנפשו, אין זה מביא לידי שוב¹²⁹.

(כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב³⁰)

ואהבה בלי עבודה היא אהבה בתענוגים להתענג על ה' מעין עוה"ב וקבלת שכר: עיין לעיל פי"ד¹³¹. לקמן חינוך קטן¹³².

(כ"ק אדמו"ר²⁷)

אהבה בתענוגים להתענג על ה'.. ומי שלא הגיע למדה זו .. אלא עדיין נפשו שוקקה וצמאה לה' כו': היינו שענין הרצוא והצמאון מורה שאין זו בחי' אהבה בתענוגים, כי כל רצוא שבחי' צמאון הוא בבחי' ריחוק, משא"כ אהבה בתענוגים היא בבחי' קירוב בתכלית, שאין שייך בה ענין הרצוא והצמאון.

ח"ע גם בעשי' שעיקר הקפידא הוא על תמונת האותיות .. ומשנה ותלמוד הן נתלבשו ביצירה ובריאה שהוא בחי' אותיות הדבור והחכמה שבהן, משא"כ קבלה היא באצי' דהיינו שאין מהות חכמה זו מושגת למטה וכו"ו. (125) ספר חסידים סקמ"א. (126) ראה גם תו"א ולקו"ש שבהערות הקודמות. (127) „מראה מקומות, הגהות והערות קצרות“, „שיעורים בספר התניא“ ע' 519 הערה 15. (128) ושם: „תכלית האהבה היא העבודה לעבדו מאהבה .. ואהבה בלי עבודה היא אהבה בתענוגים להתענג ולשמוח בה' והיא מעין עוה"ב וקבלת שכר קיום מצוות (אבל עבודה מאהבה היא כי מאשר צמאה נפשו לה' לדבקה בו היא רוח צמאונה במי התורה וקיום מצוותי' כו"ו. (129) כלומר: „עבודה“ קאי על קיום התומ"צ, ולכן אהבה בתענוגים היא „אהבה בלי עבודה“, כי ביחנת ומדריגת אהבה זו אין עינה להביא לידי שוב, שהו"ע קיום התומ"צ (כ"ק אדמו"ר מוהר"י – סה"מ תרצ"ו ע' 33). (130) סה"מ תער"ב ע' טו. (131) ושם: „גודל ותוקף האהבה לה' בבחי' אהבה בתענוגים להתענג על ה' מעין עוה"ב .. זהו כעין קבול שכר כו"ו. (132) ושם: „יש שני מיני

ד"ה להבין מ"ש בפע"ח¹²². „לשון אדמו"ר נ"ע בעצמו שבתו"א פ' חיי שרה¹²³. לקו"ת ויקרא ביאור ע"פ ולא תשבת ס"ד¹²⁴.

(כ"ק אדמו"ר²⁷)

דהיינו שבלימוד מקרא מתפשט היחוד .. עד העשיה ובמשנה עד היצירה לברה ובתלמוד עד הבריאה לברה: דלכאורה קשה בכל זה, שהרי מקרא מקודש יותר ממשנה [ולכן הדין הוא שמניחין מקרא (חומש) על משנה, אבל לא להיפך¹²⁵], וכן משנה מתלמוד, והתגלותם היא בהיפך: מקרא – בעולם הכי תחתון (עשי'), משנה – בעולם שלמעלה ממנו (יצירה) וכו'.

וזהו שכותב אדה"ז, שהפירוש בזה (שמקרא הוא בעשי' ומשנה היא ביצירה וכו') הוא „שבלימוד מקרא מתפשט היחוד .. עד העשי', ובמשנה עד היצירה לבדה, ובתלמוד עד הבריאה לבדה“¹²⁶.

(כ"ק אדמו"ר²⁷)

ולעורר אוא"ס המלוכב בחכ"ע .. לעולם הנשמות שבבריאה ע"י עסק התלמוד ולמלאכים שביצירה ע"י לימוד המשנה .. על ידי אתערותא דבעלי מצוות .. ממשכיין אור התורה למטה לעולם העשי'". (122) ושם: „ההלכה בעצמה עם הטעם הנגלה היא מבחי' מלכות דבריה ויצירה .. התלבשות התלמוד בבחי' רוח דבריה והמשנה ברוח דיצירה .. ונמצא שאור א"ס .. שוכן ברוח דבי"ע במקרא ומשנה ותלמוד“ (צויין גם בלקוטי הגהות המיוחס להצ"צ). יו, א (ישם): „במקרא שהוא בעשי' .. ולמשנה שהיא ביצירה .. התלמוד בבריאה. והטעם מובן מ"ש בפע"ח דאיד אפשר דתושב"כ בעשי' למטה משבע"פ, אלא כולם הם באצי' רק שהמקרא יורדת עד העשי' ומתלבשת שם, והמשנה עד היצירה לבדה, והתלמוד עד הבריאה לבדה, והקבלה עד האצי' לבדה בלי לבוש .. המצוה בלי כוונה בעשי'". (124) ה, סע"א ואילך (ישם): „מ"ש בפע"ח דקבלה היא באצילות ותלמוד הוא בבריאה ומשנה ביצירה ומקרא הוא בעשי', דלכאורה תמוה שהרי משנה ותלמוד הן תשבע"פ ודאי כולם נמשכו מחכמה דאצי' וכ"ש המקרא תשב"כ, אלא דר"ל בבחי' ההתלבשות שבמקרא נתלבשה

דביקות ממש, כמו באהבה בתענוגים, אין שייך בזה ענין הצמאון [והיא למעלה מבחי' האהבה ד, ואל אישך תשוקתך"¹³⁴, שאף שגם היא בחי' אהבה רבה¹³⁵, מ"מ היא בבחי' צמאון].

(כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב¹³⁶)

ואף שגם אהבה בתענוגים היא אהבה – הרי אהבה זו היא כמו האהבה שהאדם אוהב את עצמו ומהותו, שאינה בבחי' צמאון ואינה בבחי' הרגש כלל¹³³, מאחר שהאוהב והאהוב הם עצם אחד. וכן הוא בנשמה, שכשהיא בבחי' התקשרות עצמית ובבחי'

קיצור (שני) לפרק מ

עוד נתבאר שם ענין הדחילו ורחימו הנקראים בשם גדפין, כמו עד"מ הגדפין בעוף אינם עיקר הגוף, רק משמשים לראשו וגופו לפרחא בהון כו', כך התומ"צ הם עיקר היחוד העליון, ודו"ר הם מעלים אותם כו'. הגם כי הדו"ר הם ג"כ מתרי"ג מצוות, עכ"ז נקראים רק גדפין, להיות כי תכלית האהבה היא העבודה מאהבה, ואהבה בלי עבודה היא אהבה בתענוגים כו'.

נתבאר אשר כל זמן שלא חזר ולמד לשמה אין לימודו עולה אפילו ליו"ד ספירות דיצירה ועשי', כי הספירות הם בבחי' אלקות כו', רק עולה להיכלות ומדורין שהן חיצוניות העולמות שבהם עומדים המלאכים. אבל ח"ו שלא לשמה ממש, כגון לכבוד עצמו כו', אינו עולה אפי' להיכלות המלאכים, רק שנשארת למטה בעוה"ז הגשמי שהוא מדור הקליפות. וזהו שארז"ל „אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו“, פי' שלא נשאר למטה.

לקוטי הנהגות – מיוחס להצ"צ

ומי שלא הניע למדה זו .. אלא עדיין נפשו שוקקה כו': עיין לקו"ת ד"ה בהעלותך את הנרות פ"ג¹⁴¹: „וזהו איזהו חסיד .. ולא כדי .. לרוות צמאוננו לבד כו'“. לעיל פ"ו¹⁴².

דהיינו שבלימוד מקרא כו': עיין תו"א ד"ה ואלה שמות¹³⁷ ושם ד"ה קול דודי¹³⁸ בענין חילוקי המדריגות דמשנה, ברייתא והלכות שבתלמוד. שם ד"ה להבין שרשי הדברים (ביאור לד"ה לכן אמור)¹³⁹: „תלמוד בבריאה .. ומשנה ביצירה“. אגה"ק סכ"ו (ד"ה בר"מ פ' נשא)¹⁴⁰.

¹⁴⁰ ושם: „מ"ש האריז"ל דמקרא דהיינו תושב"כ הוא בעש"י .. שמתלבשת בעש"י, וכן הוא בהדיא בספר הכוונות שמקרא ומשנה ותלמוד וקבלה כולם באצילות אלא שמקרא מתלבש עד עש"י ומשנה עד היצירה ותלמוד בבריאה“. ¹⁴¹ בהעלותך ל, א. ¹⁴² ושם: „בני על"י .. עבודתם .. לא כדי לדבקה בו ית' בלבד לרוות צמאון נפשם הצמאה לה' כמ"ש הוי כל צמא לכו למים כו'“.

אהבת ה', האחת היא כלות הנפש .. בשלהבת העולה מאל"י ותגל ותשמח בה' עושה ותתענג על ה' תענוג נפלא .. שהיא מתן שכרן של צדיקים לטעום מעין עוה"ב בעה"ז כו'“. ¹³³ ראה לקו"ת דרושים לשמע"צ צב, ד. ¹³⁴ בראשית ג, טז. ¹³⁵ ראה לקו"ת מטות פד, א ואילך. ¹³⁶ סה"מ עת"ר ס"ע נד ואילך. ¹³⁷ שמות מט, ב ואילך. ¹³⁸ שם נא, ג. ¹³⁹ שם נט, ב.